

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SEMANA

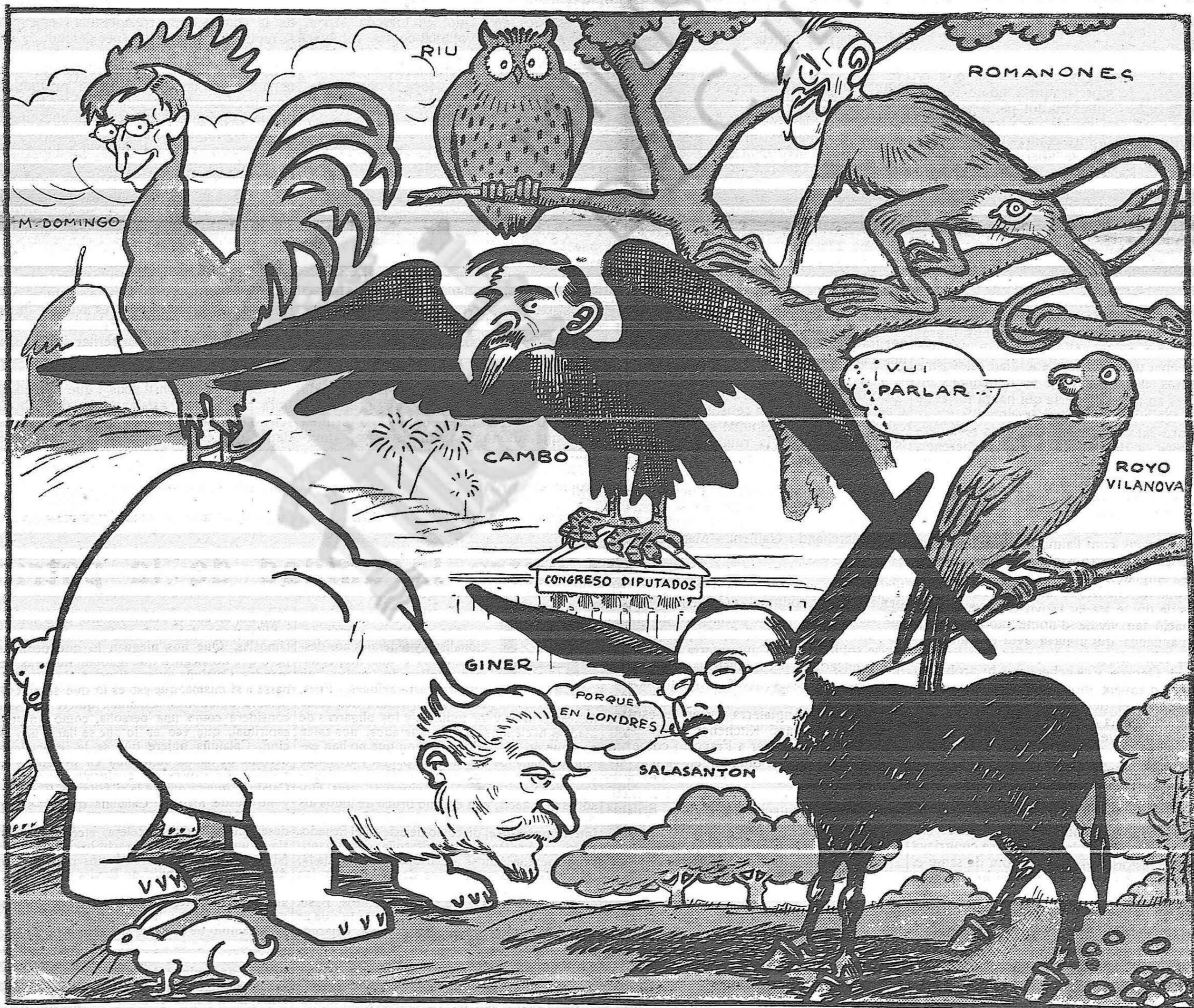
AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ I REDACCIÓ: LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MIG, NÚM. 20, BOTIGA
TELÉFONO 4115 — BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50. — ESTRANGER, 2'50

FAUNA PARLAMENTARIA

Exemplars que s'han distingit en el famós debat, uns a favor i altres en contra de Catalunya

Adeussiau!

En les darreres setmanes, diversos homes del republicanisme català han abandonat la vella llar de les seves idees. Han deixat d'ésser republicans i han fet professió de fe monàrquica. I al mateix temps han deixat el camp de la política catalana.

Com a republicans i com a catalans, hem sentit de cop una cruel punyida. Però passada aquesta primera impressió, hem sentit una mena de conort tranquil, com si ens haguéssim tret un pes de sobre. I és que aqueixos homes ja feia temps que tenien els ulls posats en el resplendor de la reialesa i en les comoditats del ministerialisme madrileny. Eren dins de casa, però el cor se'ls en anava cap a altres bandes. Més val que hagin acabat per decidir-se d'una vegada. Adeussiau!

Adeussiau, vós, Junoy, a qui no podríem tenir rancúnia encara que volguéssim. La bondat de l'home amaga en vós les eternes veleïtats del polític. Vós sí que podeu dir: «Perdoneu-nos, com nosaltres perdonem.» Sou així, i no teniu remei.

Adeussiau, vós, Salvatella, el jove orgullós i ignorant, inflat i bufat, amb més pretensions que saber. Perquè hem perdut una vegada l'acta catalana i republicana de Figueres, al cap d'unes poques setmanes us feu monàrquic, sense tenir ni la vergonya de portar un quant temps dol polític. Bon viatge, vós qui aneu de Figueres a Albacete.

Adeussiau, vós, Rodés, que ja teniu un peu a l'estreb. Si heu decidit fer el viatge, no vacil·leu. Com més aviat, millor. No tingueu por per l'acta. Un altre Albacete us espera...

Però si aquests s'en van, n'hi ha un altre al qual cal treure: sou vós, Salas Antón, momia ridícula desenterrada de la tomba. A vós, després de la traïció feta a la causa de l'autonomia, no us podem donar un amical Adeussiau. Catalunya us diu: Arril! Us treu, us llença de casa seva per mal fill!

La complanta de Lord Kitchener

LORD Kitchener! Jo no hauria cregut, altre temps, que la mort d'aqueix home representés un dol per a la nostra ànima de ciutadans enemics de la guerra, i un fort contratemps per a la causa de la pau i de la llibertat. Havíem anat seguint la trajectòria de Lord Kitchener a través una vida èpica, i li havíem percebut el germinar progressiu d'un valor històric. La seva fisonomia fredament dura, la seque da esbelta de la seva talla, certa brillantor metàlica dels ulls un poc felina, clavaven en el record aquella imatge de guerrier, convertida avui en la garantia més ferma de la victòria, d'una victòria obtinguda com a premi de pertinàcia i glacial serenitat, ben a la britànica. Ja Marden, en un dels seus llibres educadors de la voluntat, senyala en Lord Kitchener un arquetip d'energia i estoïcisme profitós, exemplar per a les humanitats anteriors an aquesta guerra qui haurà forjat de bell nou el cor de les generacions.

Lord Kitchener, qui unia per la seva personalitat d'irlandès tal volta, una herència cèltica, producte de vagues ancestralitats ombrívoles, a l'atlètica educació colonial anglesa, no era certament per a nosaltres un trassumpte pur de les excel·lències britàniques. Ell, com Lord Roberts, com Mister Chamberlain, com l'almirall Beresford, com l'escriptor Rudyard Kipling, eren al revés de l'altra Anglaterra nostra, la qui donà en la persona de Gladstone tan bell model de polític, la qui té ara en Lloyd George una encarnació tan vívida d'home modern.—Ah! En l'al·liança qui juntava avui per una mateixa feina de guerra aquests dos homes, Lloyd George y Kitchener, s'hi troba un símbol d'aqueix moviment formidable qui posa al servei del menaçat tresor espiritual de la ciutadania les espases de les nacions lliures, a l'inversa d'Alemanya, on els homes del pensament se col·loquen a la servitut de la violència.

Des de l'Àfrica central a l'Índia, des de Egipte al Transvaal, l'existència de Lord Kitchener és un rastre de foc. En la lluita contra el Mahdí, començà a formar-se entorn d'ell una auriola vermella; se congriava per a l'història, el seu cognom de sang: *el tigre d'Onduvmanía*. I quan fou enviat al Transvaal, an aquella guerra contra els boers tan equivocadament compresa per l'Europa continental, les injúries més enceses caigueren damunt d'ell, fins en la caricatura de les revistes parisenques, oblidades de que l'espasa d'aqueix guerrier havia lluitat per la terra francesa en 1870, com hi tornaria a lluitar en els moments més alts de la representació divina de França.

Però darrera aqueix home, d'auster celibat i severa herència puritana, resplandia tota la grandesa colonial d'Anglaterra. Era l'imperi mateix de la raça blanca sobre els continents vedats a l'universal convivència; era la violació fecundadora de les terres verges, qui infantarien un veritable pervenir messiànic. Una metròpoli generosa l'enviava, capaç de cubrir de federacions lliures la terra, des de el prodigi d'aquelles civilitzacions improvisades a Austràlia i Nova Zelanda fins a la magnànima constitució de Sud-Africa, presidida pel gran adversari d'un dia, Lluís Botha. Una forja d'història i d'epopeia; tal ens semblaven aquells darrers anys del regnat de Victoria I, cycle de camions espargits des de l'illa mare per quatre continents, i on totes les gradacions de la fortitut humana se mostraven, des de la dolçor francesa del canadienc Wilfrid Laurier, fins a la rudesia homèrica d'aquell Cecil Rhodes, qui donà nom a un territori.

Lord Kitchener haurà tingut una mort d'heroe. Ell, qui havia resistit impassible les calors tòrrides, és sepultat en les aigües de les Orcades, sobre la ruta d'Arcangel. Ell, com les naus heroiques del seu poble, s'enfonsa en la mar en un moment aparatos; el seu feretre és un navili de guerra.—Pocs dies abans, morien també, en la terra de França avui amiga, el tres capdills colonials, Marchand i Gallieni.—Marchand, qui en els dies de Fashoda, topant amb les avençades de Kitchener, representà la rivalitat de dues expansions destinades a unir-se per a la causa comunal; i Gallieni, el vencedor de l'Ourcq, l'antic pacificador de Madagascar. Aquests colonials, forçats a adaptar-se sobtadament a una guerra insòlita per a ells, encarnen per a l'història la poderosa conjunció de dos esperits nacionals nascuts per a entendre's i harmonitzar-se. Per llurs mans França i Anglaterra uniren les espases enemigues seculars. Kitchener va ensenyar al seu poble a admirar a França; i colpejant la terra, com volia Pompeu, en va fer sorgir innúmeres llegions i va enviar-les a la defensa de la gloriosa rival d'un dia, mentre les representacions civils de Britània deposaven llorers de desagravi sobre el pedestal equestre de Joana d'Arc.

GABRIEL ALOMAR

El pròxim número de
La Campana de Gracia
Sortirà divendres dia 23

RESUM DEL DEBAT

COM en les proposicions hegelianes, el debat de la qüestió catalana podria descompondre's en tesi, antítesi i síntesi.

Començà el senyor Abadal el debat, més cruament que el senyor Cambó. L'amplifica aquest, conminatiu: Catalunya constituïa una nacionalitat natural, històrica i per voluntat decidida dels seus fills, per a fer-la valdre, per a aconseguir una irradiació de la seva vida, calien llibertats, una assemblea, un poder executiu, un regoneixement de la nostra llengua. La resposta del ministre en cap fou rodona: *Non possumus*. En el Senat i en el Congrés, la majoria se redressà inquebrantable. L'unitarisme estava per damunt de tot. El castellà era Espanya; la divisió provincial, Espanya; l'ensenyança ministerial, Espanya. No hi cabia una desintegració de poders de l'Estat. Catalunya no seria mai altra cosa que una capitania, una audiència i un govern civil.

El debat segueix. Parla en Riu, diputat liberal, i oficiosament se declara, amb prudències de ministerial, regionalista. I en Riu representa la més important força política de la província de Lleida. Parla en Rodés i manté els seus ideals nacionalistes. I en Rodés és el darrer abencerratge, el supervivent parlamentari d'una potent organització avui dispersa.

Donem la sensació d'un bloc català homogeni, heteroclit en la ideologia, però que marxa compacte en les hores decisives. Contra ell parlen l'Ortega i Gasset, en Giner de los Rios, en Lladó, en Gascón Marín. Bloc contra bloc; voluntat contra voluntat. Se fan tangibles dos sistemes polítics, dos sentiments, fins dues civilitzacions. Una topada sembla inevitable, topada que pot reproduir les velles amargors de l'història de Espanya.

En Romanones té el presentiment de lo que s'inicia i rectifica. Parlem-ne—diu.—No'm convencereu, no tranzigiré; però obrim el diàleg.—S'ha produït la primera tranzigència i no són els representants de Catalunya els que demanen una amical conversa. Per primera vegada l'Estat espanyol ve cap a nosaltres i esclata una hegemonia catalana al Parlament. En aquest ambient d'intranzigència catalana, d'intranzigència castellana, però de començament de transacció ministerial, s'aixeca el senyor Alcalá Zamora, hereu català del partit liberal.

El diàleg segueix. El senyor Alcalá Zamora apareix com la contrafigura d'en Romanones. El Congrés l'escolta com a president del Consell oficiós, com la resposta pulida del Govern. I bé, un desig, una proposició sorgeix benèvoia: Enienem-nos! La fórmula és ja una autonomia administrativa, «honrada i amplia».

Mai com ara havia tingut un moment tan propici com aquest, que no ho ha produït el

discurs del senyor Cambó, exclussivament, sinó també la renovació espiritual que comença a Espanya. La solitud d'en Pi i Margall en 1901, és en 1916 companyia d'espe-riats selectes.

El deure republicà

LS que sentim fonament i arrelada els ideals republicans de-vem, ara més que mai, fer-ne declaració ben explícita i ferma. Perquè és aquesta, per a nosaltres, una qüestió fonamental i primera. Cal no oblidar en la febre encesa del nostre nacionalisme la virtut essencial de la nostra fe republicana.

No sabriem dir quina d'aquestes dues creencies domina en la nostra filiació política, perquè no compremem l'una sense l'altra; perquè totes dues se compenetren fins a confondre's i ésser una sola fe, en les nostres conviccions.

Convé, en aquest moment d'actualitat catalanista, que els bons republicans catalans tinguem i fem present aquesta condició republicana de la nostra fe. Es precis que tot fent constar la nostra arrelada i patriòtica coincidència amb els ideals nacionalistes, afermem les nostres conviccions republicanes amb més força que mai.

Per aixoplugar-nos sota d'una bandera, no devem oblidar una altra.

Si la igualtat d'una creencia nacionalista ens acosta espiritualment a l'actual política de la «Lliga», una arreladíssima i essencial fe republicana, que està per damunt de totes les creencies, ens separa.

El nostre nacionalisme és republicà. Amb tanta fe, amb tanta fonamental i profundíssima persistència que subsisteix als fracassos a que han dut la doctrina els polítics ineptes. La nostra doctrina és en nosaltres i no en l'actuació externa d'un partit o d'una apariència de partit.

I en aquesta hora fecunda de les renovacions, és un deure republicà fer aquesta declaració.

Perquè nosaltres creiem en una Catalunya republicana i aixís la volem.

Perque si, fàcils a les temptacions, els homes febles abandonen els camps que no donen fruits de comoditats, els camps gloriosos on tota esperança és avui la lluita, encara els republicans veritables, els que sincerament, amb tota la veritat de l'ànima, sentim la veritat dels ideals republicans, som al nostre lloc de sempre.

I convé que consti aixís, i que res, en la hora present tan catalana, ens destorbi de fer-no constar, ens obliidi de complir aquest deure, que és primordial en la pràctica política de les nostres conviccions.

Nacionalistes sí, però convençuts i conseqüents republicans.

Contra la unidad de la patria

ACE años que autonomistas, nacionalistas y federales nos desquijaramos y nos desepitamos explicando cuales son nuestras aspiraciones. Pues, como si no. Ahora nos salen los centralistas y los unitistas y los oligarcas de Madrid haciéndose los no enterados, nos salen con que no han oído nada, con que no han entendido nada. Se necesita ser panoli y arrimado a la cola; se necesita ser frescachón para venirnos ahora con esas. «No comprendo esas filosofías», le decía, con el grito brutal de todos los *non volentes intelligere*, Amós Salvador a Junoy, interrumpiendo el discurso de este en el Senado. Pero, ¿qué entenderá por filosofía ese ignorante de don Amós? «Claridad, más claridad», les exigían otros padrastrós de la patria a los oradores nacionalistas.

¿Claridad? Pues, para claros, nosotros. Basta con mirarnos a los ojos para ver todo lo que se cuece en nuestro estómago. Basta dejarnos abrir la boca para que se nos vayan por ella el corazón y los sesos. Para francos, nosotros. Sospechamos que descendemos de los mismisimos francos bárbaros.

¿Que cuáles son las reivindicaciones de Cataluña? Padre nuestro que estás en los cielos...

¡Ah!, no, no son el Padre nuestro, pero son tan sabidas y sobadas como él. Sin embargo, repítámoslas. Que nos nieguen lo que pedimos, pero que no aleguen que ignoran nuestras demandas. Cataluña quiere disponer de sí, gobernarse a sí misma, que eso es lo que significa la palabra autonomía. Cataluña quiere que se la considere como una persona, como un todo espiritual, que eso es lo que se llama una nación. Cataluña quiere que se le reconozca el derecho de hablar su idioma en privado y en público, de expresarse conforme a su genio. Cataluña quiere que se la rija desde Barcelona y no desde Madrid. Cataluña quiere—sola o acompañada, esto poco importa—progresar, desenvolverse, vivir. Etcétera, etcétera, que diría Romanones, a quien están haciendo mucha falta unos cuantos paseos lentos por los libros de nuestro admirabilísimo Rovira y Virgili.

Nos parece que esto está bastante claro. Si alguno es tan negado que no lo comprende, que alee el índice y le daremos detalles. Y ahora, a cambio de esto que tantísimas veces hemos repetido, rogamos a los del sombrero de cinta rojogualda que nos expliquen qué es lo que entienden por unidad de España. Que esto sí que está por aclarar. Que esto sí que no sabemos con qué se come. ¿Unidad de España quiere decir esclavitud de España, quiere decir desor-

ganización de España, quiere decir esto que ahora tenemos, esta hambre, este rifeñismo, esta miseria, esta irresponsabilidad? Pues si significa eso, nosotros no vacilamos en decir que vamos contra la unidad de España, contra la unidad de la patria.

Para nosotros la libertad está muy por encima de la unidad. Muy por encima, muy por encima. La unidad no es un dogma de nuestro credo político. La libertad, sí. Por la unidad, no luchan más que los reyes, más que las castas. Por la libertad, pelean las frentes de los pensadores y los brazos de las muchedumbres. La libertad es el problema que les plantean los pueblos jóvenes a los Imperios decrepitos. La unidad es el arma de los asesinatos de las monarquías que se derrumban. La libertad es la razón y el hacha de las revoluciones. La unidad es el pretexto y la espada de las represiones.

La unidad política es una variante de la unidad católica. Un Dios, un rey, una ley. Esta es la santísima Trinidad del absolutismo. Monoteísmo, monarquía, mononomía. Es el «Dios, patria y rey» de los requetés... brutos. Pero nuestro credo es otro. Muchos dioses, uno en cada conciencia; muchos reyes, uno en cada ciudadano; muchas leyes, una en cada voluntad.

¿La libertad de Cataluña está en pugna, está en contradicción con la unidad de la patria? Lo sentimos por la patria. Por la unidad, no; porque la mera unidad no nos inspira más que desprecio. Pero, ¿es la unidad de la patria o la unidad de la monarquía y de la oligarquía lo que las reivindicaciones de Cataluña ponen en peligro? Tenemos razones para creer que esto último. En todo caso—insistimos—entre la unidad de la santa Rusia y la libertad de Finlandia, optamos por ésta; entre la unidad de la celeste China y la libertad del más pequeño chinito, nos pronunciamos por la segunda; entre la unidad de España y la libertad de Cataluña, votamos por la libertad de Cataluña.

Mas no, no son unidades fantásticas lo que el catalanismo, lo que el nacionalismo amenaza. Son intereses, son haciendas mal ganadas, son disfrutes inicuos. Las voces que claman contra nosotros, se nota al momento que no salen del corazón, que salen del estómago. Se nota enseñada que viene de bocas llenas en el olor que hacen de bebida fuerte y de comida. El Gobierno, para los políticos del régimen, ha sido como una tijera, como una tijera con dos agujeros para meter las uñas. Con ella han recortado el territorio y lo han achicado, como un mal sastre que no tiene paño suficiente con el que le han dado para confeccionar un traje, por no saber cortar o por haberse querido sacar un chaleco para él. Cataluña pretende quitarles a esos desatentados el arma con que están disminuyendo a la patria. Como ellos ven que si se les acaba el cortar tela, se les acabará el ir vestidos de balde; ponen el grito en el cielo y amenazan con hacer y acontecer. No les hagamos caso. Los españoles todos debemos darle la razón a Cataluña, porque la tiene. Si no se la damos, si no le concedemos lo que pide, Cataluña se lo tomará. Y hará bien.

ANGEL SAMBLANCAT

L'AMNISTIA

QUAN en Romanones, davant de la conminació d'en Cambó, accedí a dialogar, és a dir, a comprendre i a resoldre, donà la impressió de que tota voluntat enèrgica obtindria d'ell aculliment i eficàcia, si tenia fonament de justícia la seva demanda.

Els regionalistes s'han valgut de les vacilacions i febleses ministerials per a imposar parlamentàriament la qüestió catalana i aconseguir un mínim de ventatges, perquè segueix la «Lliga» la seva antiga política de transigències. Fan bé; emperò aquesta política hauria d'ésser la nostra i ja que vivim d'espirituals empreses, allunyats de tot profit, al menys estalviem als nostres germans caiguts, el dolor de l'empresonament i de l'èxit. No demanem delegacions, ni funcions de l'Estat, ni substitució de llengües, és a dir, no portem aquests ideals al parlament, en nom de la nostra comunitat política, deixant que altres, fent-ho, s'emportin la gloria. ¿Què menys podem pregar que per la llibertat dels petits Quixots? Si callem davant totes les inquietuts col·lectives ¿què menys podem fer que recullir i minvar els dolors individuals?

L'amnistia constituirà una doble reparació. Pels governs no's tracta d'una mida misericordiosa, d'un exercici cristià, sino—confessem-ho, entristits—d'un agrait present dels governants. El partit republicà col·labora

amb ells, sense crear una dificultat, sense exercir una crítica, sense recriminar cap exacció, ni cap erro. Els protestants són xiccots que permaneixen en un romàntic solament, clamant justícies que la gent escolta indiferent. Persistir en fer-los víctimes, seria d'una crueltat sàdica.

Diuen que la amnistia serà otorgada. Molt possible, però si no's persisteix en la demanda poden a Madrid seguir en la seva vida desocupada, sense recordar-se que un dia de presó és un martiri. Als senyors Castrovido, Junoy, Giner de los Rios, a la premsa republicana que la demana, a tots els que creuen s'ha d'exercitar el dret de petició per quicòm més que demandes utilitàries, preguem persisteixin tossudament, en l'obtenció de l'amnistia. La llibertat ens omple de fè; per la llibertat, Catalunya parla en la més alta tribuna espanyola. Molt bé. Però que comenci amb la dels que pateixen darrera d'una porta barrada.

TACTICA

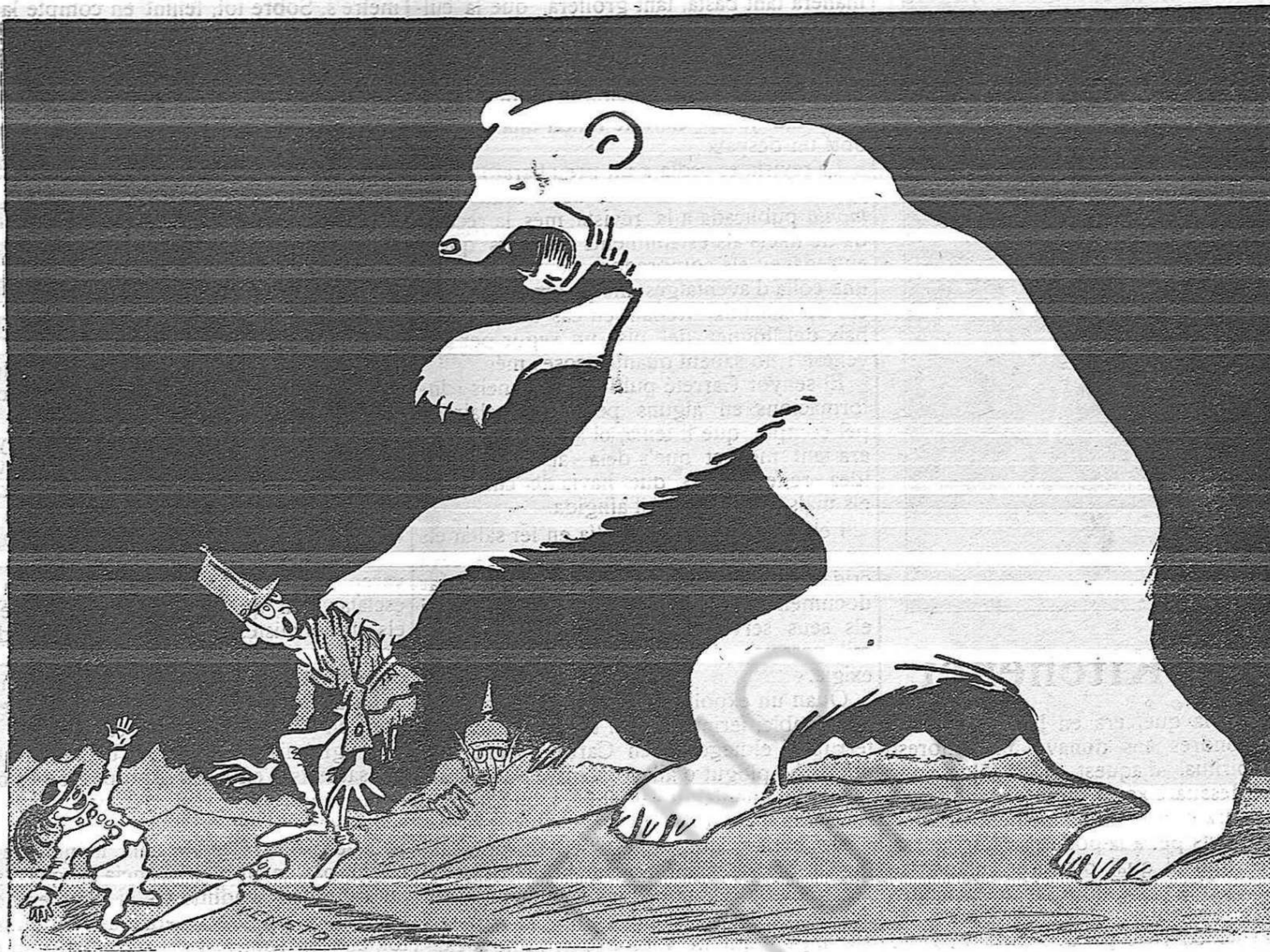
PER la seva situació geogràfica, per la seva riquesa i per la seva cultura, Catalunya es la única regió espanyola que té exacte consciència de la seva força, sentint-se capacitada per a regir-se autònomament com a nació dintre d'aquest conjunt de nacionalitats que integren l'Estat espanyol.

Les altres regions, més lligades amb la política funestamente centralista que's fa a Madrid, no's veuen amb coratge per a corre sense caminadors i l'autonomia sollicitada pels catalans els sembla una golleria que no deu concedir-se. Mal de molts, consol de tontos i si el jou madrileny el sofrim tots, els de les demés regions no'n senten tan la càrrega.

Així, doncs, les reclamacions de Catalunya, molesten al reste d'Espanya i fóra necessari que l'esquerra catalana s'empregués la tasca de suavitzar aspors, treballant en totes les regions per la reconstitució i reorganització de l'antic partit federal espanyol.

Si visquessin en Benot, en Sánchez Pérez, en Zaragoza i tants altres republicans federals no catalans; si els que's diuen deixebles

La nova ofensiva russa

L'austriac.—Rekristol!... En un any com t'han crescut les ungles!

d'en Pi i Margall, com en Lerroux, no oblidessin la seva filiació política; si no s'haguessin deixat perdre les robustes organitzacions federals que hi havia al Aragó, a València, a Andalusia i a tot arreu; avui no caldria que la «Lliga» fes obra exclusivista reclamant llibertats per a Catalunya, i ens trobaríem junts tots els espanyols exigint l'autonomia per a totes les regions d'Espanya.

Els partits republicans espanyols han mirat amb menyspreu l'idea federal. Sense perjudici de dir-se autonomistes, de titular-se defensors de totes les llibertats i d'omplir-se la boca amb el nom il·lustre d'en Pi i Margall, han preferit posar-se etiquetes llampanants però insustancials de *històrics*, *radicals*, *unionistes*, al nom honrat senzill i expressiu de *federal*.

Sembla que el nom no fa la cosa, però l'oblit en que ha caigut en tota Espanya el nom de federal és la causa de que l'autonomia que amb tanta raó reclama Catalunya sigui mirada amb rezel per les demés regions, víctimes com la catalana, de l'odiós centralisme madrileny.

La resurrecció de l'antic partit federal espanyol produiria un bé extraordinari a la Llibertat de Catalunya.

JEPH DE JESPU

Nacionalisme i Llibertat

CORREN per aquí uns republicans estranys que diuen que això del nacionalisme és una cosa reaccionària, més negra que la nit i més passada de moda que els mirinyacs. ¿Ens permetran aquests republicans—estil *Progreso* i marca Salas Antón—que els preguntem d'on han tret les seves teories novíssimes?

Nosaltres coneixem un nacionalisme reaccionari, que és el dels orleanistes francesos, els quals tenen per orgue *L'Action Française* i per definidor M. Charles Maurras. Però aquest nacionalisme només s'assembla en el nom amb el nacionalisme que sosté el principi del dret dels pobles. Precisament l'apel·lat nacionalisme francès és una mena de patriotisme que pot ésser comparat amb el dels *inconsults* espanyols.

El ver nacionalisme, (tant estès a Europa, que amb-prou-feines hi ha cap Estat on no existeixi), és una doctrina lliberal, democràtica. Pot haver-hi en un poble nacionalistes conservadors, com hi ha unitaris conservadors; però l'ideal del nacionalisme conté una pura essència de llibertat.

Els qui han estudiat la gènesi dels moderns moviments nacionalistes, saben que aquests, en el fons, són fills de la Revolució francesa. En els Drets de l'Home, proclamats per la gran Revolució, hi ha el germen dels Drets dels Pobles. La llibertat individual afirmada per la democràcia, troba el seu complement natural en la llibertat col·lectiva afirmada pel nacionalisme.

Tant és així, que en tots els Estats hem pogut veure el mateix fenomen polític de l'orientació nacionalista i autonomista dels partits liberals i avençats. Qui són els defensors tradicionals del *Home Rule* irlandès? Els lliberals i els socialistes anglesos. Qui són els seus enemics? Els conservadors.

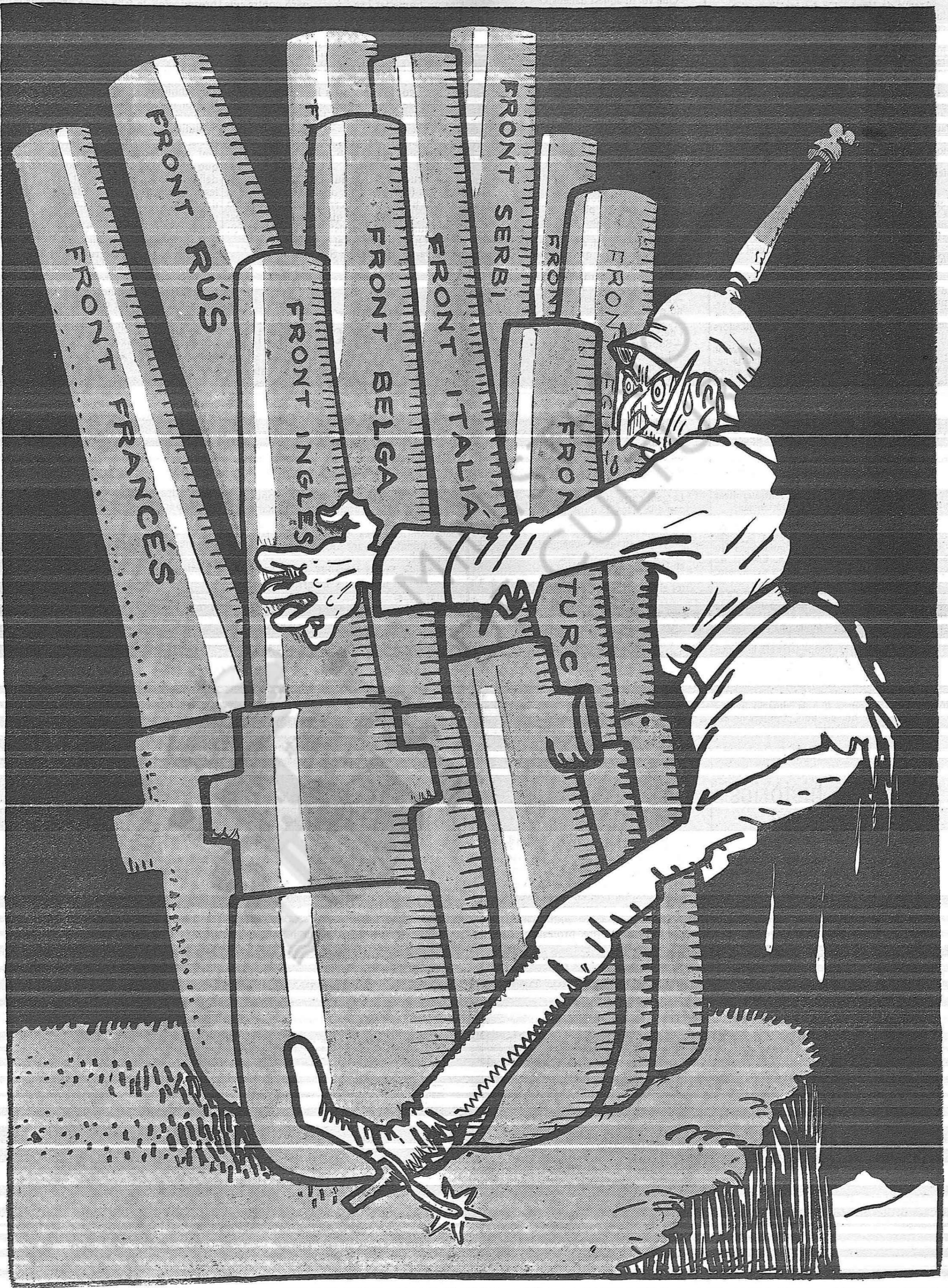
A Rússia succeïx una cosa semblant pel que toca a les qüestions de Finlandia, Polònia, Lituània, etc. Els partits liberals russos han defensat sempre les nacionalitats sotmeses enfront dels elements de dreta. Quan, l'any 1905, la revolució russa va portar a l'Imperi en mig de la tragedia, les primeres clarors de la llibertat moderna, els finlandesos i els polacs van poder respirar. Va recobrar la Finlàndia l'autonomia plena—una autonomia que és quasi una independència—, i la Polònia va recobrar la llibertat de l'idioma i de la religió. És a dir, a més llibertat política, més llibertat nacionalista.

Tot això són fets, i ningú no pot negar-los. ¿Perquè, doncs, hi ha a Catalunya titullats republicans que combaten feroçment les reivindicacions catalanes, que en essència són les mateixes de totes les nacionalitats europees? Oh, aqueix espanta-uccells de la reacció nacionalista! En aquest punt són ells els veritables reaccionaris. Quan parlen contra les aspiracions catalanes, actüen de estiracordetes, de policies i d'inquisidors.

Els catalans ja fa molts anys, ja fa molts segles que defensem i practiquem la llibertat. No tenim cap necessitat de que ens ensenyin lliberalisme els dèspotes disfregats de republicans, que s'al·lien amb el Govern monàrquic i centralista de Madrid per a combatre l'ideal nobilíssim de Catalunya, d'aquesta Catalunya que és el poble més lliberal, més republicà i més europeu de la península.

FULMEN

Refrans en acció

“Qui molt abraça, poc estreny”

enderrocar-se per sempre els puntals d'un poder que sols ha tingut l'afany de dominació universal.

Arenys de Munt.—Un fet insòlit en les columnes de LA CAMPANA DE GRACIA són les lloances que ens veiem obligats a prodigar a l'alcalde d'aquest poble don Ramón Bernis, qui, amb tot i separar-nos d'ell diferències polítiques, regoneixem com al millor alcalde que ha tingut la vara de molt temps ençà.

An ell se deuen les aceres de la Riera, els safareigs públics, l'il·luminació elèctrica i ara s'ha ficat al cap—i ho lograrà—que'l viatge d'Arenys de Mar a Arenys de Munt se faci en automòbil. Tingrem, ademés, telèfon, és a dir, se desviu per a omplir de millores aquest pintoresc poble.

Vagi a tant xarxant batalla nostra entusiasta felicitació.

Tarragona.—Demà, diumenge, dia 18, a les quatre de la tarde, l'ex-candidat a diputat a Corts per Barcelona, don Francisco Layret donarà una conferència política en el local de la «Unió Nacionalista Republicana».

La conferència versarà sobre aquest tema: *República i Nacionalisme.*

Capellades.—Ha vingut el chor «L'Univers» d'Hostafrancs; i la «Lliga», que organitzà un programa de festeigs, ho feu d'una manera parcial, indelicada, persuadint als aixerits choristes de la seva poca trassa com organitzadors d'actes populars.

No volgueren comptar amb l'apoi del chor local «La Violeta», i aquest que no l'hauria negat i canta bé, i és devot d'en Clavé, organitzà festes per compte propi, sorprenent als forasters, al cap dels quals i com a mestre director tenen un nét del immortal músic-poeta català.

Els de «La Violeta» es condoien ara de no haver pogut correspondre degudament a la visita que els hi feren els de «L'Univers» per estar compromesos a una festa que's celebrà en un poble veí.

La golafreria dels de la «Lliga» ha fet fracassar la festa per ells organitzada, disgustant als forasters que haurien volgut confraternitzar amb tots. Que'ls hi serveixi d'experiència.

Vallbona.—Els tenders i quatre rics de Vallbona s'han proposat fer la guita a la classe obrera, que te seny i es veu ben guiada pel seu alcalde. Res menys que tres repartiments de consums han tirat en terra, apoiats pel lligaire Jansana, diputat pel districte.

Prompte es veurà si al caure tot el pes de la llei contra'ls petits consumidors caurà de la mateixa manera contra'ls que, siguent propietaris, defrauden a l'Estat d'una manera escandalosa.

Ni als tenders ni als propietaris els hi convé apurar la paciència dels contribuents de quarta classe, que ja han vist com saben evitar la seva explotació organitzant cooperatives i estimant a un alcalde obrer que els hi ha fet de pare. Per lo tant procurin posar fi a la situació tivant d'avui perque un dia els odis populars no esclatin sagnants i sorollosos.

treu pels ulls un raig de flames?
¿Per què el turbulent Romeo aixeca els brassos enlaire?
Què vol di aquest daltabaix?
Què és això? Què hi ha? Què passa?

Doncs, passa que ha ressorgit la gran qüestió catalana; que, cridant en ple Congrés Catalunya ha extès les cartes i que és tal la gravetat amb que els seus advocats parlen i és tanta la trascendencia que aquest vell problema entranya que Madrid, al fi, ha acordat resoldre'l d'una vegada en ares de la concòrdia i del benestar d'Espanya.

—Sí!—diu plé de convicció el quefe dels que ara manen:—
A tal punt hem arribat, que seria imperdonable entretenir més el plet: cal fallar-lo a raja-tabla; d'un modó definitiu demà mateix, avui, ara!...
—Estudiem-lo en quatre saits— exclama molt serio l'Alba.
—Sí; convé no perdre temps— crida un altre personatge.
—Les coses de Catalunya no poden arrear-se.
—Per xò mateix! Parlem clar i deixem-nos de camàndules.
—Sobre tot, sinceritat.
—I res de mitges paraules.
—Lo que pot donar-se, es dona.
—I lo que no's pot, es taxa.
—Quedem, doncs, en que demà...
—Sí, senyors: demà a la tarda, si Déu vol, acabarem amb la qüestió catalana.—
I Madrid, el Madrid típic, al sapiguer lo que's trama, tot satisfet, repeteix:
—Ja està dit!... Demà a la tarda!—

Han passat vintiquatre hores. La gent corre atrafegada cap a la plaça de toros; en el Congrés no hi ha una ànima. Diputats de tots matços, ministres, grans personatges, el comte de Romanones, en Burell, en Royo, l'Alba, en Villanueva, en Jimeno, tot el món és a la Plaça.
Calculeu! Són en Belmonte i en «Joselito» els que maten!...
¿Com deixar perdre aquest ambo dels deus de la Tauromaquia?
—Diu que'l Gallito es proposa deixà acoquinat a l'altre.
—Mentres no sigui en Belmonte que li canti les quaranta...
—El ganado és de primera.
—Sí; serà una festa magna.
—I allò del plet català?
No era avui que...
—Oh! Calma, calma!...
D'aquest bullit, ja veurem si'n parlem una altra tarda.

C. GUMA

totes les persecucions que provinguin de la lliure expressió del pensament.

I encara quan aquesta persecució va contra un home fet i sà i fort... però contra una criatura esbojarrada, malalta, feble, que escrivia inspirat per la febre, i la tal persecució se transforma en torment tenint-lo tancat en una cel·la fins que els mals llençols de son pobre lliit foren xops de sang gitada, i portar-lo després a l'enfermeria de la presó, sense el consol de tenir a la vora a cap dels seus, sense que sapigués que si no volava és perquè no podia perquè les reixes eren ben obertes...

Ah, senyors, senyors!... Això s'ha fet amb un no condemnat, amb un detingut preventivament.

Es cruel, cruel. Diu que'l senyor Corominas (E.) president de l'Associació de la premsa li pagarà l'enterro. Que li envii una corona. Més valdria que s'hagués ocupat d'ell quan estava malalt. Així no podrien dir-li: Quan fou mort el combregaren.

Sia la terra lleu a en Santos Muñoz.

La cançó de l'unitat

Si per ornament de ventalls i d'estampes cromàtiques, un nou Teofil Gautier, escrutador en tots els aspectes de la vida, fes una excursió per a descobrir les modernes cos-

tums de les incomparables terres d'Espanya, de segur que entre els fets d'última moda, que'ns descriuria pintorescament, s'hi remarcaria, com una cosa meravellosa, anecdòtica i paradoxal, la celeberrima mania que tenen els polítics centralistes d'encaixar a tot arreu, a tort i a dret, tota una restallera de frases esteriotipades, que's reproduïxen indefinidament, tractant de l'afer inacabable de l'unitat.

En efecte. En l'actual vida política, el concepte d'unitat nacional s'ha arribat a aplicar a tantes coses i es treu com argument decissiu en tantes polèmiques, que aviat no serà bõ ni per a fer xistos de sarsuela.

Bé prou que se'ls explica que una cosa és l'unitat de l'Estat, amb la qual tots estem conformes, i l'altra la seva uniformitat, que és, precisament, lo que no volem; bé prou que se'ls posa exemples d'Austria Hongria, d'Alemanya, d'Anglaterra i d'altres pobles avençats; bé prou que se'ls fa notar el nostre espanyolisme, la sang vessada pels catalans, ja en la guerra de l'Independencia, ja amb el general Prim, a l'Àfrica; però, tant se val: és batre en ferro fret. Tot això—repeteixen—és filosofia catalana, és anar contra la sagrada unitat de la patria.

Ah! De manera que'l volguer una Espanya gran, el promoure una adaptació a les corrents generals de la vida, el somniar en un salvador i honorable iberisme, el volguer multiplicar les forces materials de tota mena, el sentir el desig de fecundar l'esperit de les races de la península, és anar contra l'unitat de la patria? Això és desconcertant. No's comprèn com una cosa que'ns convé a tots plegats, se la pugui tenir de tant mal avenir. En la tergiversació de conceptes, un hom se pregunta: què serà, doncs, l'unitat?

Serà el nepotisme, les tupinades electorals, el caciquisme anorreador, els ajuntaments desauciats, la manca d'exèrcit, el dèficit dels presupostos, la falta d'una propia economia, la miseria en els camps, la paralizació en les fàbriques, la vergonyosa pèrdua de les colonies, la quasi intervenció estragera en la nostra vida de poble lliure?...

Perquè, a tal punt s'arriba a confondre el concepte, que, de seguir per aquest camí, ni els científics que establiren el sistema de mides fonamentals C. G. S., són capaços de fer entendre als senyors politicastes el sentit evolutiu i orgànic d'aquesta paraula. Mes, per si aquests també fracassessin en llur intent, nosaltres explicarem un fet que, encara que trivial i de poca importancia, tot i no definint res categòricament, a l'aplicar-lo a les nostres coses, pot ser faci una mica de llum en certes qüestions que devegades passen.

Un dia, durant els entreactes d'una funció de cine, vàrem veure un clown que, per a fer riure o per a congraciarse amb el públic, amb dissimulada llestesa, ara prenia les peces, ara el berret, ara la camisa, del seu company de penes i treballs. Però, lo curiós del cas és que cada vegada que aquest, indignat i fent ganyotes, anava a reclamar-li les seves coses, ell, el bon home, com se deia ell mateix, aixecava el garrot enlaire i amb veu de trò exclamava: «No'm toquis l'unitat».

Hem retret aquest fet, grotesc i altament ridícol, perquè, per apreciació instintiva, hem deduit que té una incògnita semblança amb lo que fan, des de fa molt temps, els incommensurables polítics centralitzadors i uniformistes d'aquestes terres desgraciades. També és bõ recordar que, si a la primera, com a pas estravagant, ens va resultar un poc divertit, després, a mida de repetir-se moltes vegades, el vàrem trobar monòton, excessivament pesat. Per això creiem que ja és hora de que, quan se torni a retreure aquell concepte, els nostres escriptors i els nostres parlamentaris enraonin decidits, fent veure que ja ens cansen tanta murga i tantes pallassades.

I, sobre tot, s'ha de dir també, per a acabar amb una falsa llegenda, que ja no ens fa gaire gracia allò de que les terres hispanes són les més generoses, les més plenes de llibertats. Llibertats a Espanya? En quin concepte? Es ironia o és ignorancia? Repetim altra vegada la plena afirmació del nostre espanyolisme Però que'ns deixin fer una pregunta aquests senyors de conciencia troglodita: Què dirien si en la Premsa o en el Parlament sortís un home lliure, censurant, posem per cas, un projecte de llei per excluir les associacions que van contra—ara va de debò—l'unitat nacional? Lo més suau que se li diria, deixant de banda les accions, fóra que és un traïdor, un monstre, un veritable criminal. Doncs bé: això ocorria en el país veí, per a major gloria de la França, amb en Viviani, l'avui ex-president del Consell de ministres, al discutir-se la nomenada llei d'Associacions. Realment, hi ha coses que no les pot comprendre la passió d'un interès de raça extraviat. No tothom està *au dessus de la mêlée*, que diu Romain Rolland.

PERE LLOBERA

Moments històrics

Què té aquest ditxós Madrid?
Què redimontri ens prepara?
¿Què és aquesta agitació,
que's nota per totes bandes?
Per què corre així, la gent?
Per què els polítics s'exalten?
Per què en Romanones xiscla?
Per què barboteja l'Alba?
¿Per què, en Royo i Villanova
diu tan violentes paraules?
¿Per què el petulant Burell

Tràgica crueltat

ACABA de morir en la presó un jove, quasi un noi: en Santos Muñoz. No era pas la seva manera de pensar paralela a la nostra ni molt menys. Però nosaltres, ara i sempre, protestarem contra

De la Batalla Nàval

—Malietsigal!... Fins l'«A B C» reconeix que han perdut els alemanys?... Aviat que'm desasuscric.

El país de las hadas

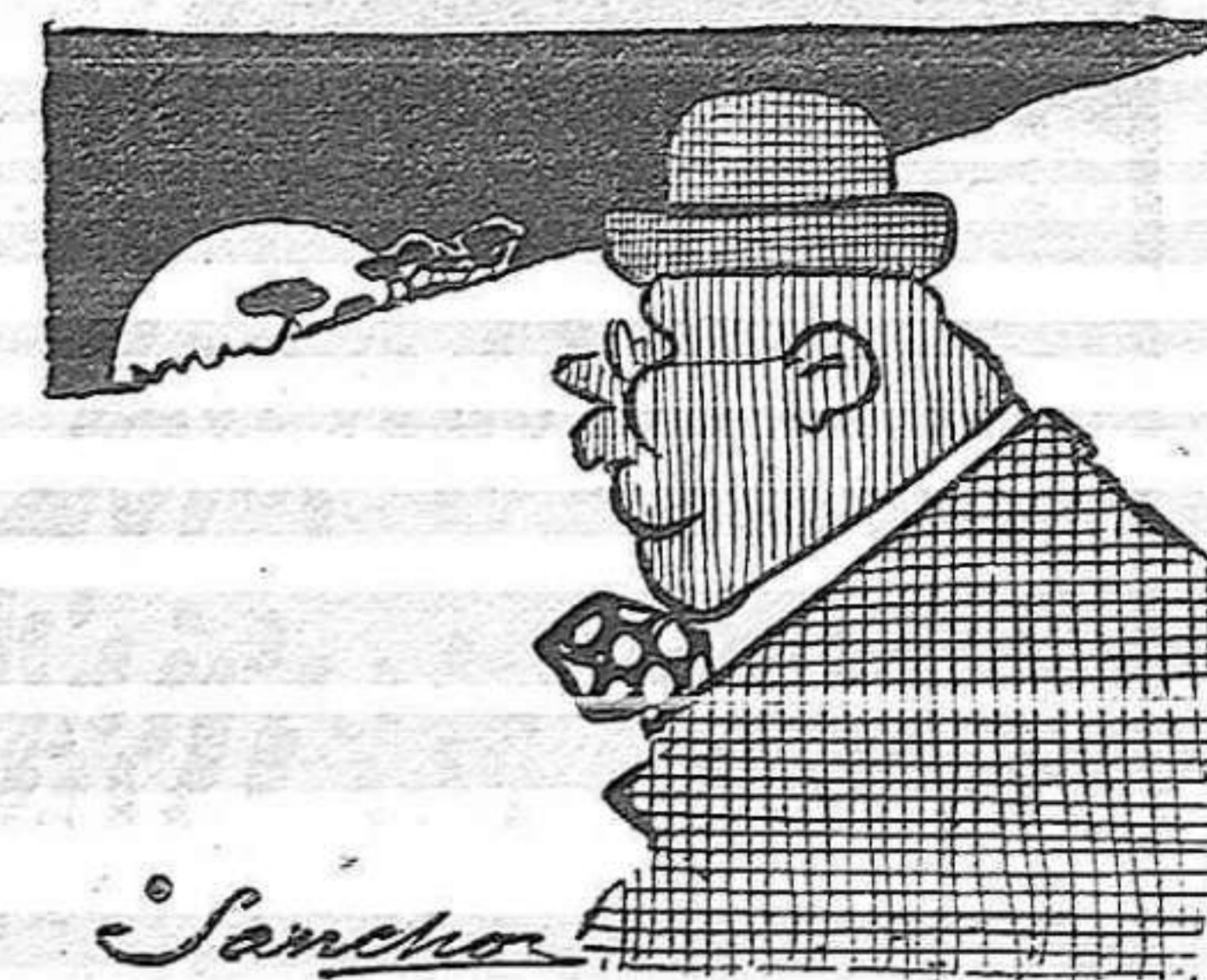
—Tan mateix sembla que els teixidors volen parar...
—Sí, però en canvi sembla que hi haurà vaga de mariners.

Els lloros muts

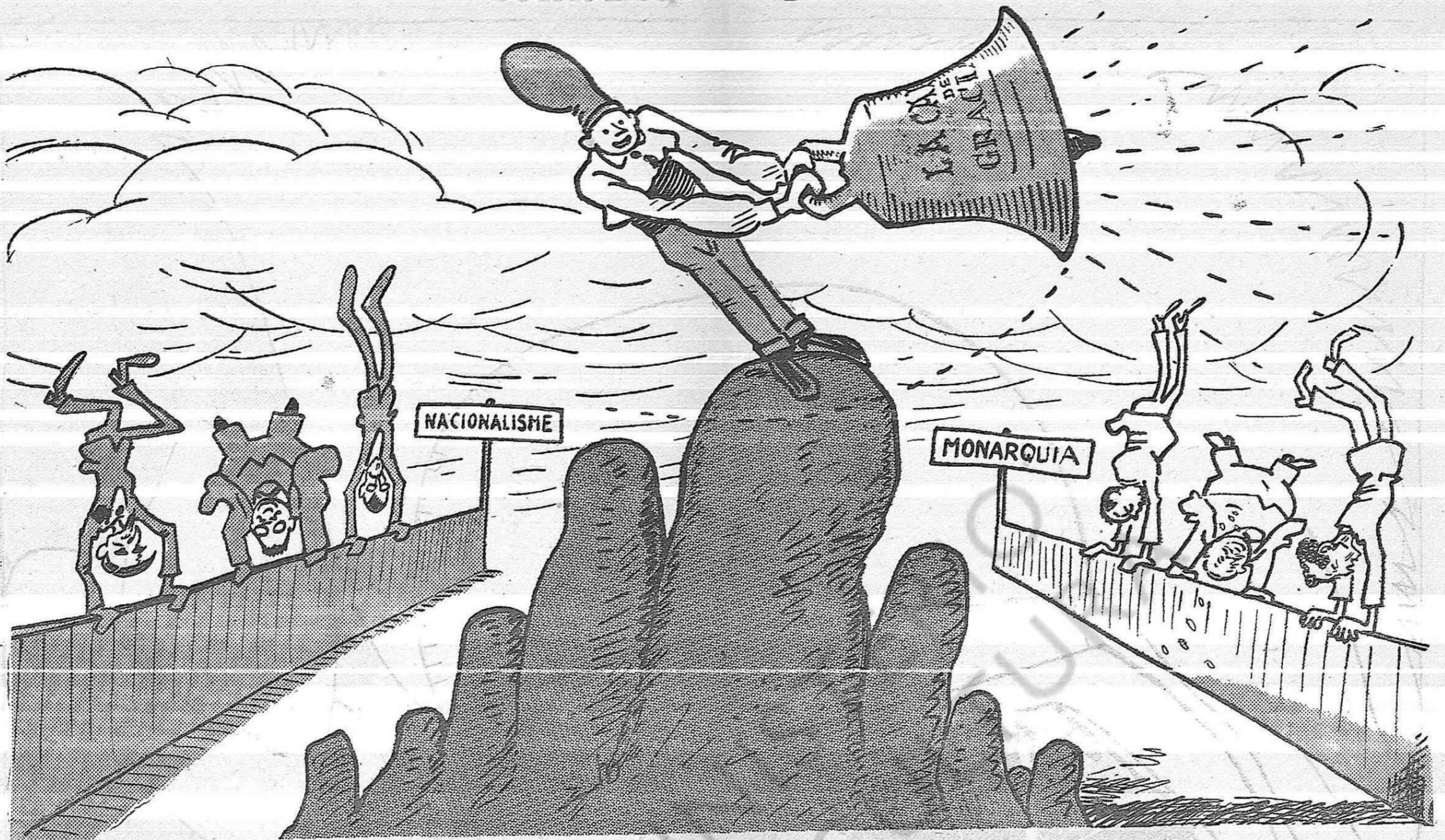
—Si en Maura que és el meu quefe no parla, menos haig de parlar jo.

L'obscurantista

—Vés ara volen avensar una hora tots els rellotges. Com si no estessim prou adelantats, per desgracia!

El brau campaner

—Els uns passen el camp de la monarquia, els altres invadeixen el del nacionalisme... Què hi fa!... Jo, "ara més que mai", vinga repicar per l'Autonomia i per la República.

GALERIA DE ESPANYOLS IL·LUSTRES

EN JOAQUIM SALVATELLA

Ex-diputat republicà federal per Figueres és una prova de que els pobles habitualment no s'equivoquen tant com s'ha dit, a l'emetre els seus vots, que a pesar de les tupinades i compres de sufragis innegables, el triomf el dona quasi sempre la voluntat dels electors, els quals de vegades no coneixen prou als candidats i altres vegades ja els han conegut massa. Exemple del primer cas: La votació obtinguda per el Bloc Republicà Autonomista en les eleccions de Barcelona. Del segon: La derrota d'en Salvatella a la ciutat de l'Empordà.

Don *Joaquín* Salvatella, tenia un pare federal de lo més federal, que l'envià a Barcelona per a que seguís la carrera de micer i quan tot just tenia acabada aquesta, sorgí el cèlebre moviment de la Solidaritat.

Invitats els figuerencs a nomenar un representant volgueren portar a les Corts an en Salvatella, pare, però aquest comença a dir que ja era vell, que estava malalt i que no, vaja!

—Sí.
—No.
—Sí.
—Doncs, mireu, voteu al noi que es tant republicà com jo i tant federal com jo.
—Mol bè!

I el votaren i aquell xicotat amb cara de pa de ral i quasi sense nas, anà a les Corts i feu un bon paper. De paraula fàcil, de conceptes atrevits, semblant molt català i molt liberal, entusiasma als seus electors que'l votaren una i altra vegada.

Però ai! Madrid se'l menjava. Abandonà Catalunya per a anar-se'n a Madrid, ja no parlava més que en castellà, i si se deia republicà i federal era unicament per a donar peixet als del districte; peixet i prou.

I els electors digueren:
—Ja't conec herbeta, que't dius marduix. I no'l votaren.
Aleshores el senyor Salvatella se tragué la

careta, se feu presentar a don Alfons, feu l'aleta a la filla de don Alvar i finalment entrà en el partit d'aquest.

El diputat que havia estat per Figueres ho serà ara com a monàrquic per Albacete.

Ademés s'assegura que per no recordar-se més de nosaltres ni nosaltres d'ell, se canviarà el nom i se dirà don *Joaquín Závateya*. Per aquest camí encara'l veurem ministre.

DE LA GUERRA

FETS CONEGUTS DEL 9 AL 15 DE JUNY DE 1916

Per terra

Al front occidental, hi ha hagut nous furiosos atacs dels alemanys a la regió de Verdún, sense obtenir altra cosa que resultats insignificants. A la regió d'Iprés, els canadencs han aconseguit un èxit local, recobrant una posició perduda dies enrera, en un front de 1.500 metres, i fent 125 presoners.

Al front oriental, la victòria russa és immensa. En el sector sud, que és on es desenrotlla la gran ofensiva, fins al dia 13 han fet presoners 1.720 oficials i 120.000 soldats, han pres 130 canons, 260 metralladores i un incalculable botí de guerra. Els russos s'han apoderat de les ciutats de Lustk, Dubno, Buczacz, Zaleschitchi, Seniatyn, Mylonof y altres. Czernovitz està sitiada. L'avenç representa un promedi de 40 quilòmetres, i en certs llocs arriba a 60.

Al front italià, està deturada l'ofensiva austriaca i ha començat la contra-ofensiva italiana.

Per mar

Oficialment han confessat els alemanys que en el gran combat naval de Skager-Rak van perdre el gran cuirassat *Lutzof* (28.000 tonelles) i el creuer *Rostock* (9.900). Però tot indica que encara amaguen la perdua d'altres vaixells grossos.

Alguns torpeders italians han bombardejat la costa austriaca.

Al Bàltic, una esquadra de torpeders russos ha atacat un convoi de vapors alemanys custodiat per vaixells de guerra, enfonsant diverses naus.

Per l'aire

Calma relativa en el front occidental. Nombrosos bombardeigs aeris en el front italià i en el rus.

REPICS

UE vagin manifestant-se, aixís sabrem qui és i qui no és enemic de Catalunya.

Diem això perquè, després dels mauristes barcelonins, els membres de la *Defensa* s'han declarat també partidaris de l'unitat espanyolista.

«Todos son unos», contra Catalunya. Fins unes noves eleccions, que tornaran a votar amb la «Lliga».

Magre, molt magre i molt ridícul ens ha semblat el manifest dels mauristes barcelonins sobre la qüestió catalana.

Preu per preu ens agrada més sentir lo que diu el *quefe* don Antoni. No clava tantes «bofies» ni diu tantes bestieses com els seus súbdits.

Tindrà gracia. L'important associació «Cooperativa Mutual Catalana» ha telegrafiat an en Sales Antón donant-li el títol de mal patriota, renegat i anticatalà pel seu lamentable discurs en el Congrés. Tindrà gracia que les seves *cooperatives* siguin les que li donguin els primers *coops*.

No hi ha dret. Els senyors radicals preparen un cicle de conferències per a parlar de la qüestió catalana. ¿Què saben els xais d'en Giner i d'Lerroux de aqueix transcendent assumpte? Si ells no poden fer sinó parlar en foraster o halagar al foraster.

Al Consistori Municipal de Barcelona va intentar-se dimarts passat la representació d'una parodia del debat del Congrés de Madrid.

En Dessy va fer de Cambó, però a ia inversa; ell contra la nacionalitat de Catalunya.

En Durán va fer de Giner de los Ríos.

En Boñill i Matas, de Rodés.

En Rocha, de Salas Antón.

En Vila Marieges, de Royo Villanova.

I en Rius i Rius, com a bon president, vinga trencar campanetes.

I els diciàmens urgents vinga quedar-se damunt de la taula.

Oh, ciutat alegre... i confitada!

El dia 6 del corrent morí, a Barcelona, a la edat de 60 anys, don Julià Carcassó i Font, antic i apreciable col·laborador artístic i literari dels setmanaris *L'Esquella de la Torratxa* i *LA CAMPANA DE GRACIA*.
D. E. P.

La qüestió de la oficialitat de la llengua catalana, ha donat lloc, com és sabut, a un llarg debat en les dues cambres llegendatives. I com és lògic, no han mancat interrupcions sabroses, algunes d'elles, com la que anem a mentar, dignes de passar a la posterioritat.

Parlava el venerable don Gildo i deia:
—¿Dónde vamos a parar con la lengua?
I un diputat català, inspiradíssim poeta, va interrompre dient:

—S. S., a dar gusto a las regiones centrales. (Gran xivarri).

Tan mateix els pares de la Patria són ben mal pensats.

En Maura ha dit que encara no sab-lo que dirà a l'intervenir en el debat catalanista.

Ell no diu res... però s'hi fixa!

Sembla que al Congrés en Royo Villanova volia intervenir en el debat de l'esmena catalanista, però que en Romanones no'l deixà parlar. Ja fa bé, ja! I pot estar-li el catedràtic anticatalà ben agraït! Li estalvia un gran paper ridícul. Els únics que ho sentim som els catalans. Es tan pintoresc i ens diverteix tant, en Royo Villanova!

Han corregut rumors de que pot-ser seria governador de Barcelona, l'ex-diputat per Figueras Joaquim Salvatella.

No volem posar an aquesta notícia política cap comentari... polític. Pensem una mica. ¿Vol en Salvatella donar una bofetada an els seus electors i an el seu rival? Això ens recorda allò que l'ignasi Iglesias respongué a l'alcalde de Tarrassa, en un dels seus *luminosos* (sempre parla del sol) i freqüents ex-abruptes: «Si vos sou alcalde de Tarrassa jo, per una calaverada de la meva vida (!!!), he sigut tinent d'alcalde de la gran ciutat de Barcelona.»

Oferrim la frase an en Salvatella. Podria dir-li an en Cusi: «Si vos sou diputat per Figueras jo, per una calaverada... etc.»

Imprempta LA CAMPANA Y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Davant l'aparador

El Món.—Tan bé que m'aniria un sombreret d'aquests, després de dos anys de portar "casco"!